

**PROGRAM
BUDOWANIA LOKALNEGO SYSTEMU
OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ
W POWIECIE ZIELONOGÓRSKIM
NA LATA 2008 – 2015**

ZIELONA GÓRA CZERWIEC 2008r.

Spis treści

1. Wstęp
  - 1.1. Charakterystyka sytuacji rodzin w Polsce
  - 1.2. Systemy opieki nad dzieckiem całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki
  - 1.3. Ustawowe zadania samorządów
    - 1.3.1 Ustawowe zadania Powiatu Zielonogórskiego
    - 1.3.2 Realizowane Uchwały Rady Powiatu Zielonogórskiego
    - 1.3.3 Podstawy opracowania
2. Charakterystyka terenu i mieszkańców
  - 2.1.1. Mieszkańcy wg gmin i grup wiekowych
  - 2.1.2. Prognoza demograficzna dla powiatu
  - 2.1.3. Bezpieczeństwo i porządek publiczny
  - 2.1.4. Szkolnictwo
  - 2.1.5. Domy Pomocy Społecznej
3. Grupy społeczne wymagające wsparcia – przyczyny i skutki
  - 3.1 Korzystający z pomocy społecznej
  - 3.2 Przyczyny występowania o pomoc
  - 3.3 Bezrobocie
    - 3.3.1 Skutki bezrobocia
  - 3.4 Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych
    - 3.4.1. Przyczyny bezradności
    - 3.4.2. Skutki bezradności
4. Podejmowane działania
  - 4.1 Placówki opiekuńczo – wychowawcze
  - 4.2 Dzieci w rodzinach zastępczych
  - 4.3. Usamodzielnienie podopiecznych
5. Dziecko niepełnosprawne w rodzinie
Zadania samorządu powiatowego wobec problemów dziecka niepełnosprawnego
W zakresie zatrudnienia i rehabilitacji zawodowej,
  - 5.1.2. W zakresie rehabilitacji społecznej,
  - 5.2. Pomoc rodzinom i osobom niepełnosprawnym
    - 5.2.1 Dofinansowanie osób niepełnosprawnych w latach 2005 - 2007 w zakresie rehabilitacji społecznej
  - 5.3. Podejmowane działania
6. Cele programu
7. Kierunki podejmowanych działań
8. Przewidywane efekty
9. Źródła finansowania
10. Koordynator i uczestnicy programu
11. Harmonogram działań
12. Zakończenie

1. Wstęp

*„Trzeba pamiętać o nieustannej wdzięczności za ten dar,
jakim dla człowieka jest drugi człowiek”.*

Jan Paweł II

1.1. Charakterystyka sytuacji rodzin w Polsce

Dokonujące się w Polsce zmiany, oprócz pozytywnych skutków, powodują pogłębienie wielu negatywnych zjawisk, takich jak bezrobocie, spadek dochodów ludności, zwłaszcza ludności wiejskiej, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego, poczucie osamotnienia. Wymienione zjawiska są przyczyną zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania rodziny. Czynniki te spowodowały zepchnięcie całej rzeszy osób i rodzin do systemu pomocy społecznej.

Wiodącym problemem powodującym obniżenie poziomu życia rodzin jest bezrobocie. Trudności w znalezieniu pracy mają również ludzie wykształceni, absolwenci szkół wyższych. Długotrwałe bezrobocie oznacza dla rodziny nie tylko drastyczne obniżenie dochodów, ale pociąga za sobą cały szereg dalszych problemów: poczucia krzywdy, frustracji a także izolacji społecznej, pogorszenie stanu zdrowia, a także wzrost zjawisk społecznie niepożądanych i zachowań patologicznych.

Długotrwałe bezrobocie powoduje ubożenie znacznej części rodzin, spadek poziomu życia, nasilające się zjawisko przemocy w rodzinie narastającą agresję w życiu społecznym oraz szereg patologii społecznych takich jak alkoholizm, narkomania, zażywanie środków psychoaktywnych i inne.

Zjawiska te często prowadzą do rozpadu rodziny a tym samym wzrostu liczby rodzin niepełnych, sierot społecznych czy też pogłębiają bezradność rodzin w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, przemoc w rodzinie. Rodziny te znajdują się w kręgu zainteresowania pomocy społecznej, otrzymując wsparcie w ośrodkach pomocy społecznej. Liczba rodzin wymagających wsparcia jest znacznie większa niż wykazują statystyki, bowiem zgodnie z obowiązującymi przepisami nie wszystkie rodziny kwalifikują się do świadczeń z pomocy społecznej.

Negatywne zjawiska wynikające z trudności na rynku pracy, braku stabilizacji warunków życia i ich drastycznego pogarszania się, poświęcania mniejszej ilości czasu dla rodziny z powodu konieczności ciągłego poszukiwania źródeł zarobkowania – w tym emigracja zarobkowa jednego z rodziców, powodują wielkie zagrożenia dla rodzin i są źródłem wielu kryzysów.

Dochodzi do tego redukcja szkolnych zajęć pozalekcyjnych – powoduje to konieczność organizowania opieki poza domem rodzinnym. Z kolei brak efektywnego zorganizowania czasu wolnego jest jednym z powodów, które popychają dziecko w tzw. złe towarzystwo oraz do udziału w nieakceptowanych przez społeczeństwo formach życia.

Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci.

Dążąc do zapewnienia skutecznego rozwiązywania problemów rodzin i ich kryzysów koniecznym jest opracowanie i realizacja programu budowania systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, które uwzględni podstawowe zasady:

- **wcześniej i bliżej dziecka** – zanim narosną problemy rodziny przy wsparciu specjalistów i pomocy w ramach placówek opiekuńczo – wychowawczych wsparcia dziennego;
- **krócej** – żeby nie zwalniać z odpowiedzialności rodziców za dziecko;
- **skuteczniej** – jeśli poza rodziną, to w formach zbliżonych do rodzinnych;
- **godniej** – jeśli w formach opieki całodobowej, to w warunkach optymalnych zapewniających prawidłowy rozwój dziecka;
- **efektywniej** – dając szansę na powrót do rodziny lub na samodzielność i godne życie;
- **bardziej ekonomicznie** – poprzestając na formie adekwatnej do potrzeb, bez niepotrzebnego stosowania form opieki całodobowej.

1.2. Systemy opieki nad dzieckiem całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców

Najkorzystniejszym i naturalnym środowiskiem dla dziecka jest rodzina. W niej człowiek przychodzi na świat, w niej uczy się współżycia z ludźmi i poznaje najważniejsze wartości. Jeśli dziecko nie może się wychowywać we własnej rodzinie, konieczne jest stworzenie zastępczych form, które gwarantują mu odpowiednią opiekę i wychowanie. Działalność kompensacyjną w stosunku do środowiska rodzinnego, mającą na celu zapewnienie warunków wychowania, prowadzą różne resorty, instytucje i organizacje społeczne.

Obecnie w naszym kraju w skład systemu opiekuńczo – wychowawczego wchodzi: placówki opiekuńczo-wychowawcze (socjalizacyjne, interwencyjne, rodzinne i placówki wsparcia dziennego) domy pomocy społecznej oraz, rodziny zastępcze i rodziny adopcyjne.

Prawo do opieki zastępczej jest prawem subsydiarnym wobec prawa dziecka do życia w rodzinie. Dlatego też w sytuacji umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej dyrektywy prawa międzynarodowego zalecają podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny, z równoczesną pomocą rodzinie w zakresie przywracania jej funkcji opiekuńczych wobec dziecka. Trwałe umieszczenie dziecka poza rodziną uznaje się za sytuację wyjątkową i ograniczoną. Takie stanowisko wobec opieki zastępczej przyjęte w prawie międzynarodowym wynika wprost z zasady pomocniczości.

To rodzice mają prawo do wychowania dziecka i na nich spoczywa główna odpowiedzialność, prawo i obowiązki rodziców (art. 18 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej). Jeśli jednak dziecko pozbawione jest opieki rodziców ma ono prawo do opieki i wsparcia władz publicznych.

W systemie prorodzinnej profilaktyki i opieki nad dzieckiem należy uznać, docenić i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

W sprawnym lokalnym systemie prorodzinnym większość dzieci nie powinna „wychodzić” na dłużej z kręgu rodziny. Dlatego należy podjąć pracę z rodzinami biologicznymi, aby ich dzieci pozostające w opiece zastępczej, jak najszybciej mogły powrócić do środowiska rodzinnego.

Rodzinie mającej trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo – wychowawczych należy udzielać pomocy w formie;

- poradnictwa rodzinnego,
- terapii rodzinnej,
- pracy socjalnej

1.3 Ustawowe zadania samorządów:

Określone zadania publiczne, w tym zadania z zakresu pomocy społecznej szczegółowo określa ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 r. Nr 64 poz. 593 z późn. zm.)

Gmina ma obowiązek opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, tworzenia gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną, zamieszkujących na jej terenie.

Powiat zobowiązany jest do opracowania i realizacji powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych. Tworzenie i realizacja programów osłonowych.

Zapisy ustawy dotyczą pomocy dziecku i rodzinie mającej trudności w wypełnianiu swych podstawowych funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Pomoc ta powinna wspierać rodziny niezdolne do samodzielnego przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, a w sytuacjach koniecznych zapewnić dziecku opiekę i wychowanie poza rodziną biologiczną.

Województwo jako samorząd opracowuje, aktualizuje i realizuje strategię województwa w zakresie polityki społecznej będącej integralną częścią strategii rozwoju województwa obejmującej w szczególności programy: przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównania szans osób niepełnosprawnych, pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, współpracy z organizacjami pozarządowymi.

1.3.1 Ustawowe zadania powiatu :

Realizatorem ustawowych zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Przy realizacji tych zadań Centrum współpracuje z różnymi podmiotami działającymi w sferze pomocy społecznej, z organizacjami pozarządowymi i osobami fizycznymi. Ważna jest współpraca w tym zakresie z samorządami gminnymi i jednostkami pomocy społecznej, które wspierają rodzinę w ich naturalnym środowisku zapewniając im pomoc i opiekę w systemie dziennym , bez konieczności opuszczania środowiska lokalnego.

Do zadań tych należy w szczególności:

- § prowadzenie specjalistycznego poradnictwa,
- § organizowanie opieki w rodzinach zastępczych,
- § organizowanie i prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych,
- § udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych,
- § wypłacanie wynagrodzenia zawodowym rodzinom zastępczym,
- § udzielanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki i zagospodarowanie osobom opuszczającym rodziny zastępcze
- § pokrywanie kosztów pobytu dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych,
- § udzielanie pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki i zagospodarowanie osobom opuszczającym różnego typu placówki,
- § pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu różnego typu placówek,

- § organizowanie i prowadzenie mieszkań chronionych i mieszkań usamodzielnienia,
- § organizowanie i prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej,
- § organizowanie i prowadzenie ośrodków wsparcia.
- § organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjno - opiekuńczych

1.3.2 Realizowane Uchwały Rady Powiatu Zielonogórskiego uwzględniające problematykę społeczną

Uchwała Nr XVI/145/00 Rady Powiatu Zielonogórskiego z dnia 28 grudnia 2000 roku o przyjęciu „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Zielonogórskiego”

Uchwała Nr XXVII/221/2002 Rady Powiatu Zielonogórskiego z dnia 1 lipca 2002 roku o przyjęciu „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Zielonogórskim na lata 2002 – 2010”

Uchwała Nr XI/86/2004 Rady Powiatu Zielonogórskiego z dnia 30 kwietnia 2004 roku o przyjęciu Programu Wspierania Osób Niepełnosprawnych Powiatu Zielonogórskiego w latach 2004 – 2013

Uchwała Nr XIV/94/2004 Rady Powiatu Zielonogórskiego z dnia 21 września 2004 roku o przyjęciu „Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Zielonogórskiego na lata 2004 - 2006 z perspektywą do 2013 roku”

Uchwała Nr XIV/98/2004 Rady Powiatu Zielonogórskiego w dniu 21 września 2004 roku o przyjęciu „Programu wdrażania poradnictwa specjalistycznego w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze”

Uchwała Nr XIV/99/2004 Rady Powiatu Zielonogórskiego w dniu 21 września 2004 roku o przyjęciu „Programu utworzenia mieszkania chronionego dla usamodzielnianych wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych i rodzin zastępczych przy Domu Pomocy Społecznej w Trzebiechowie”

1.3.3 Podstawy opracowania

Powiatowy program tworzenia lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną powstał w oparciu o diagnozę środowiska oraz konsultację zarówno z instytucjami, placówkami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodziny. Wysłano 92 listy do rodzin zastępczych otrzymując 27 odpowiedzi. Na 35 ankiet do stowarzyszeń otrzymano 4. Wszystkie gminy i ośrodki pomocy społecznej uczestniczyły w przygotowywaniu informacji.

Program ten jest zgodny z ogólną koncepcją programu opracowanego w tym zakresie na poziomie województwa lubuskiego oraz kierunkami polityki prorodzinnej państwa jak i wypracowanymi już i obowiązującymi standardami w zakresie pomocy rodzinie i dziecku obowiązującymi w Unii Europejskiej.

Działania w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną, w tym zadania zapisane w Programie są realizowane w oparciu o następujące przepisy:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
- rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 18 października 2004 r. w sprawie rodzin zastępczych,
- rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie udzielenia pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie,
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2007 r. w sprawie placówek opiekuńczo- wychowawczych,
- rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 30 września 2005r. w sprawie ośrodków adopcyjno – opiekuńczych
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2002r w sprawie określenia zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

W celu osiągnięcia powodzenia w realizacji zamierzonych celów do współpracy włączone zostaną instytucje i placówki oraz organizacje pozarządowe, które zakresem swoich działań służą wsparciem i pomocą rodzinie.

W załączeniu przedstawiony został harmonogram planowanych działań uwzględniający współrealizatorów tego programu, dając tym samym szansę dla poszczególnych instytucji, placówek i innych partnerów społecznych (organizacji pozarządowych) na przyłączenie się do tworzenia i realizowania lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

2. Charakterystyka terenu i mieszkańców

Powiat zielonogórski jest największą powierzchniowo jednostką administracyjną województwa lubuskiego, liczy bowiem 1571 km². Jest położony w środkowo – wschodniej części województwa. Liczy ponad 89 tys. mieszkańców. Na powiat składa się 10 gmin: Babimost, Bojadła, Czerwieńsk, Kargowa, Nowogród Bobrzański, Sulechów, Świdnica, Trzebiechów, Zabór, Zielona Góra. Wydzielone administracyjnie miasta to: Babimost, Czerwieńsk, Kargowa, Nowogród Bobrzański i Sulechów. Obszar powiatu jest wyraźnie podzielony na dwie części przez rzekę Odrę, natomiast w centrum powiatu znajduje się miasto Zielona Góra, jako wydzielony powiat grodzki - oddzielna jednostka administracyjna.

2.1.1 Mieszkańcy wg gmin ogółem na dzień 31.12.2006 wg US

	Babimost	Bojadła	Czerwieńsk	Kargowa	Nowogród	Sulechów	Świdnica	Trzebiechów	Zabór	Zielona Góra	Powiat
Ogółem	6494	3335	9510	5755	9303	26400	5799	3240	3574	16369	89779
Mężczyźni	3219	1664	4673	2815	4615	12823	2888	1628	1796	8072	44193
Kobiety	3273	1671	4837	2940	4688	13577	2911	1612	1778	8297	45586
W tym miasto	4151	0	4118	3643	5068	17829	0	0	0	0	
Mężczyźni	2054	0	2015	1763	2494	8557	0	0	0	0	
Kobiety	2097	0	2103	1880	22574	9272	0	0	0	0	
na 1 km ²	70	33	49	45	36	112	36	40	38	74	57
Miasto na 1 km ²	1137	0	440	801	346	2591	0	0	0	0	
Kobiety na 100 mężczyzn	102	100	104	104/107	102/103	106/108	101	99	99	103	103
Powierzchnia w km ²	93/4	102	195/9	129/5	259/15	236/7	161	81	93	220	1569

Ludność według grup wiekowych : (wg danych z gmin na 31.12.2006r.)

	Babimost	Bojadła	Czerwieńsk	Kargowa	Nowogród	Sulechów	Świdnica	Trzebiechów	Zabór	Zielona Góra
0 – 2	101	125	296	152	251	685	168	98	100	515
3 – 6	232	131	373	236	347	954	165	141	137	698
7 – 12	421	285	673	419	687	1732	419	246	240	1123
13 – 15	224	155	405	247	434	1161	234	143	158	710
16 - 18	276	171	427	258	498	1279	277	159	156	797
19- 24	579	379	972	667	892	2907	583	349	345	1595

2.1.2 Prognoza ludności dla powiatu:

Rok 2006 - 89 779 osób   Rok 2010 – 90 600 osób,   Rok 2015 – 92 100 osób,
 Rok 2020 – 93 500 osób,   Rok 2025 – 94 500 osób,   Rok 2030 – 94 000 osób

2.1.3 Bezpieczeństwo i porządek publiczny

Ocenę stanu bezpieczeństwa w powiecie zielonogórskim można określić na podstawie zebranych materiałów przekazanych przez Komendę Miejską Policji w Zielonej Górze oraz Prezesa Sądu Rejonowego w Zielonej Górze. Ocena ta jest niepełna z uwagi na brak danych z Sądu Rejonowego w Świebodzinie.

Przestępczość w powiecie zielonogórskim w tym popełniona przez nieletnich sprawców

Lp	Zdarzenie	2002	2003	2004	2005	2006	2007
I.	Przestępstwa stwierdzone						
1.	Przestępstwa ogółem w powiecie	9847	10198	10011	8598	8329	6714
	w tym w Sulechowie	1727	1611	2097	1432	1469	1008
2.	Przestępstwa kryminalne ogółem	7382	7779	7419	6087	5905	4726
	w tym w gm. Sulechowie	1161	1066	1388	988	990	683
3.	Przestępstwa narkotykowe ogółem	300	559	807	551	626	566
	W tym gm. Sulechów	Brak danych	66	126	60	94	14
II.	Przestępstwa popełnione przez nieletnich sprawców						
1.	Przestępstwa ogółem						
	Czyny	168	316	370	236	184	430
	Sprawcy	268	230	282	236	229	293
	w tym w gm. Sulechowie						
	Czyny	35	56	117	65	50	110
	Sprawcy	60	48	93	43	60	94

2.	Przestępstwa kryminalne						
	Czyny	161	313	277	224	175	411
	Sprawcy	260	226	266	222	221	275
	w tym w gm. Sulechowie						
	Czyny	30	54	116	64	48	107
	Sprawcy	54	46	92	42	58	87
3.	Przestępstwa narkotykowe						
	Czyny	Brak danych	Brak danych	79	65	30	66
	Sprawcy	Brak danych	Brak danych	25	31	19	30
	w tym w gm. Sulechowie						
	Czyny	Brak danych	Brak danych	43	30	1	2
	Sprawcy	Brak danych	Brak danych	8	8	1	2

Przemoc w rodzinach powiatu zielonogórskiego
wg danych Komendy Miejskiej Policji w Zielonej Górze

Lp.	Działanie	2004	2005	2006	do 31.10.2007
1.	Interwencje ogółem	1927	2862	2882	2843
	W tym przemoc domowa	251	329	559	459
	w tym miasto	160	238	423	331
	wieś	91	91	136	128
2.	Ilość pokrzywdzonych osób	431	563	924	729
	W tym kobiet	231	313	519	396
	mężczyzn	23	18	39	51
	Dzieci do 13 lat	135	163	257	182
	Dzieci 13 - 18	42	69	109	100
3.	Sprawcy przemocy – osób	251	329	560	461
	W tym pod wpływem alkoholu	200	264	462	295
	mężczyźni	239	315	525	429
	kobiety	12	14	32	32
	nieletni			3	
4.	Postępowanie z art. 207 kk				
	Wszczęte	231	212	133	95
	Stwierdzone	202	86	44	40/109
5.	Przekazane informacje	114	177	446	226
6.	Zawiezieni do izby wytrzeźwień	164	189	260	187

Art. 207 Kodeksu karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997r.) dotyczy:

§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad

małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Przestępstwa z art. 207 kk stwierdzone w powiecie w 2007 roku wg gmin - łącznie 109

Babimost – 3, Bojadła – 1, Czerwieńsk – 18, Kargowa – 5, Nowogród Bobrzański – 7, Sulechów – 41, Świdnica – 7, Trzebiechów – 5, Zabór – 6, Zielona Góra – 16,

Sąd Rejonowy w Zielonej Górze Wydział III Rodzinny i Nieletnich obejmujący swoim zasięgiem miasto Zielona Góra oraz część gmin powiatu zielonogórskiego na podstawie 2551 spraw nieletnich zarejestrowanych w repetytorium w latach 2002 – 2007 udostępnił dane, na podstawie których można stwierdzić, że 60,8 % spraw dotyczy czynów karalnych, a 39,2 % spraw o demoralizację w tym 2,25 % to sprawy o leczenie nieletniego z uzależnienia od narkotyków.

2.1.4 Szkolnictwo

Na terenie powiatu zielonogórskiego funkcjonuje 1 uczelnia wyższa tj. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Sulechowie, która działa od 1 lutego 1999 roku. Ponadto na obszarze powiatu znajduje się **sieć publicznych szkół ponadgimnazjalnych** w tym:

- w **Sulechowie**: Liceum Ogólnokształcące dla 435 uczniów, oraz Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. gen. Wł. Sikorskiego, w skład którego wchodzi: Liceum Ogólnokształcące, Liceum Profilowane, Technikum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Szkoła Policealna, Technikum Uzupełniające, jak również klasy dla dorosłych – obejmując ogółem na 30.09.2007 roku 1187 uczniów.

- w **Czerwieńsku**: Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych, w skład którego wchodzi: Liceum Ogólnokształcące, Technikum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa, jak również Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące i Szkoła Policealna dla Dorosłych – obejmując ogółem na 30.09.2007 roku 139 uczniów.

Sieć Publicznych Szkół Specjalnych obejmujących łącznie 369 uczniów, w tym:

- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Sulechowie, w skład którego wchodzi: Szkoła Podstawowa Specjalna (43 uczniów), - Gimnazjum Specjalne (44 uczniów), -Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna (27 uczniów), - Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy (17 uczniów), - Zajęcia Rewalidacyjno – Wychowawcze dla 27 dzieci w Zakładzie Opiekuńczo- Leczniczym dla Dzieci z Niedorozwojem Fizycznym i Psychicznym w Klenicy - gm. Bojadła, prowadzonym przez Zgromadzenie Sióstr Maryi Niepokalanej będącym Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej.

- Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Przytoku, w skład którego wchodzi: - Szkoła Podstawowa Specjalna (72 uczniów)

- Zespół Szkół Specjalnych im. Kawalerów Maltańskich w Zaborze przy Centrum Leczenia Dzieci i Młodzieży SPZOZ dla 94 uczniów , w skład którego wchodzi: - Szkoła Podstawowa Specjalna, - Gimnazjum Specjalne,

- Zespół Szkół Specjalnych w Wojnowie przy Szpitalu Rehabilitacyjno – Leczniczym dla Dzieci SPOZOZ , łącznie dla 45 uczniów, w skład którego wchodzi: - Szkoła Podstawowa Specjalna, - Gimnazjum Specjalne.

Gimnazja dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2006/2007

-ogółem w powiecie jest 20 szkół , posiadających 195 pomieszczeń szkolnych, - funkcjonują 162 oddziały, uczy się w nich 3.560 uczniów.

Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2006/2007

-ogółem w powiecie są 42 szkoły , posiadające 420 pomieszczeń szkolnych, - funkcjonuje 338 oddziałów, w których uczy się 6.195 uczniów.

Wychowanie przedszkolne w 2006 roku

-ogółem w powiecie jest 40 placówek, w tym 15 przedszkoli, łącznie 1 444 miejsca, - funkcjonuje 99 oddziałów, w tym 59 w przedszkolach, - na 2053 dzieci w wieku przedszkolnym do przedszkoli uczęszcza 1 426 dzieci.

W powiecie jest 1 żłobek na 25 miejsc, w którym w ciągu 2006 roku przebywało 58 dzieci.

2.1.5 Domy Pomocy Społecznej

Dom Pomocy Społecznej w Trzebiechowie oraz Dom Pomocy Społecznej w Bełczu, gm. Bojadła oferują łącznie 180 miejsc dla osób przewlekle somatycznie chorych i niepełnosprawnych fizycznie.

3. Grupy społeczne wymagające wsparcia – przyczyny i skutki

3.1 Liczba mieszkańców powiatu oraz osób korzystających z różnych form pomocy społecznej w gminach wg informacji zebranej (2004,2005,2006- cały rok, 2007 – XI miesięcy)

Liczba:	W latach			
	2004	2005	2006	2007
Mieszkańców powiatu	88.935	89.442	89.779	89.946
Udzielone wsparcie w różnych formach i przyczynach pomocy	42.603	39.930	36.813	35.996

3.2 Procentowy udział najliczniejszych przyczyn udzielenia pomocy przez ośrodki pomocy społecznej w gminach - mieszkańcom powiatu zielonogórskiego w poszczególnych latach

Podstawą poniżej tabeli są dane zebrane z gmin a informacja dotyczy powodu przyznania pomocy ;

Ubóstwo : do tej grupy osób zaliczane są gospodarstwa domowe, w których kwota dochodu na członków rodziny jest niższa niż kryterium dochodowe wynikające z ustawy o pomocy społecznej.

Nie dotyczy to subiektywnych granic ubóstwa dla gospodarstw domowych, które same uważają swoje dochody jako niewystarczające.

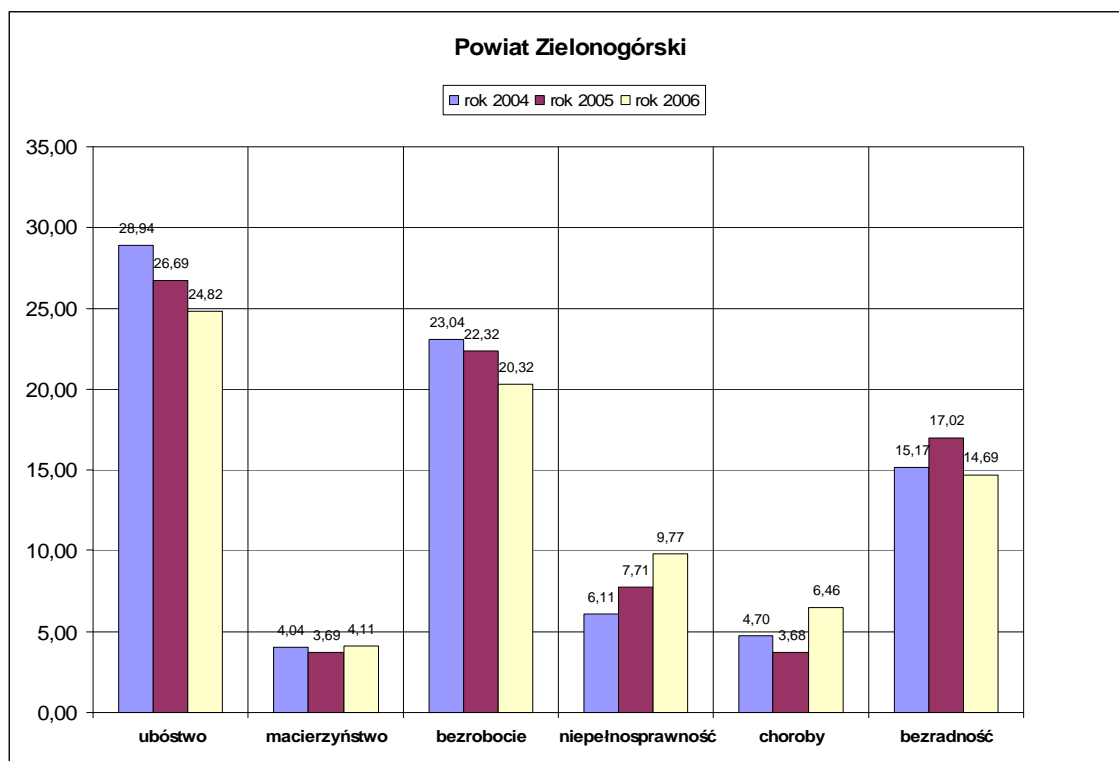
Macierzyństwo: potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność

Bezrobocie: pozostawanie bez pracy bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych

Niepełnosprawność: na podstawie dokumentu świadczącego o stopniu niepełnosprawności i potrzebach z tym związanych

Choroby: wystąpienie w rodzinie długotrwałej lub ciężkiej choroby

Bezradność: bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

3.3 Bezrobocie

Podstawowe dane o bezrobotnych zarejestrowanych

	w dniu 31.XII. 2006	i 31.XII. 2007 roku
Bezrobotni ogółem	5 899	3.739 osób
w tym kobiety	3 625	2.394 osób
Dotychczas niepracujący	1 554	1.001 osób

Posiadający prawo do zasiłku	682	514	osób
Stopa bezrobocia w powiecie	21,0%	14,1%	
Stopa bezrobocia w województwie	19,0%	14,2%	

Pomimo zmniejszającego się w ostatnich latach bezrobocia negatywne skutki wcześniejszych lat bezrobocia bardzo wyraźnie uwypuklają się w sferze materialnej osób pozostających bez pracy. Spadek dochodów prowadzi w bardzo krótkim czasie do obniżenia poziomu konsumpcji, ponieważ dodatkowo, poza płacą i świadczeniami społecznymi, źródła utrzymania są niewielkie. Ponadto przeważająca część osób bezrobotnych ma na utrzymaniu rodzinę, więc skutki pozostawania bez pracy dotyczą całe rodziny, wpływając na pogorszenie dotychczasowego standardu ich życia.

3.3.1 Skutki bezrobocia.

Wśród skutków bezrobocia można wymienić ekonomiczne, psychospołeczne i polityczne skutki tego zjawiska. Ich ocena bez względu na to, z jakim rodzajem następstw mamy do czynienia jest zawsze negatywna, gdyż występowanie bezrobocia oznacza zawsze marnotrawstwo ograniczonego zasobu pracy. Ocena skutków bezrobocia jest zależna od długości okresu pozostawania bez pracy. Z tego względu należy zauważyć, że im dłuższy okres pozostawania bez pracy tym bardziej negatywne skutki wywołuje bezrobocie.

Bezrobocie, zwłaszcza długookresowe świadczy o ułomności całego systemu gospodarczego i można uznać je za zjawisko patologiczne gdyż pozbawia ono możliwości zaspokojenia jednej z podstawowych potrzeb – potrzeby pracy. W konsekwencji uniemożliwia realizację podstawowych funkcji zatrudnienia i staje się źródłem strat zarówno ekonomicznych jak i psychospołecznych.

Negatywne skutki bezrobocia to przede wszystkim kłopoty finansowe. Ubóstwo, zależność od innych ludzi, niepokój o przyszłość problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolacja społeczna oraz ograniczenie uczestnictwa w życiu politycznym, kulturalnym i społecznym.

Do najbardziej negatywnych skutków bezrobocia zaliczyć należy:

- obniżenie materialnego poziomu życia i zagrożenie egzystencji osób bezrobotnych i ich rodzin,
- emigracja wykształconych kadr, zwłaszcza młodych ludzi, którzy nie mogą znaleźć pracy,
- frustracja poszczególnych jednostek i całych grup spowodowana niemożnością włączenia się ludzi w proces pracy i związane z tym poczucie nieprzydatności. Zjawisko to ma ujemny wpływ na stan zdrowia fizycznego i na kondycję psychiczną dotkniętych nim osób. Przejawem tego negatywnego wpływu jest między innymi skrócenie długości życia, wzrost liczby samobójstw,
- patologia społeczna przejawiająca się alkoholizmem, narkomanią, przestępczością zarówno wśród dorosłych jak i wśród młodzieży. Niemożność uzyskania normalnej pracy skłania zwłaszcza te ostatnie osoby do poszukiwania nielegalnych źródeł dochodów stanowiąc w perspektywie zagrożenie dla całego kraju.

Wynikająca z bezrobocia pauperyzacja jest najbardziej odczuwana w rodzinach, w których następuje kumulacja bezrobocia. Niskiemu statusowi materialnemu towarzyszy często niski status społeczny.

3.4. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się ono nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze

doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Zaburzona struktura rodziny, często spotykana wśród świadczeniobiorców ośrodków pomocy społecznej, niekorzystnie wpływa na sytuację dziecka, na jego więź z rodziną. Rodziny te odznaczają się często zaburzoną strukturą w postaci nieustabilizowanych formalnie i społecznie związków, rozkładem pożycia małżeńskiego, częstymi zmianami partnerów, występuje w nich przemoc skierowana na partnera lub dzieci.

W rodzinach zaburzonych rodzicom brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, rozładowywania napięć powstałych poza domem, właściwych wzorców komunikacji i dawania rodzinie poczucia bezpieczeństwa, obdarzania dzieci uwagą. Rodziny te często żyją w takich społecznościach, które nie chcą ingerować w życie innych lub nie potrafią pomóc, gdyż same nie posiadają właściwych wzorców.

W wielu sytuacjach dzieci pochodzące z tych rodzin pozostawione są "same sobie" większość wolnego czasu spędzają wśród rówieśników na podwórku, częściej pojawiają się u nich problemy szkolne. Dzieci odrzucone przez środowisko rodzinne szukają akceptacji wśród rówieśników, łączą się w grupy subkulturowe, zaczynają wagarować, uciekać z domu i popadać w konflikt z prawem.

Problemy opiekuńczo - wychowawcze, przemoc w rodzinie, konflikty międzypokoleniowe wielokrotnie są przyczyną umieszczenia dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo - wychowawczych lub resocjalizacyjnych, a dla dorosłych ofiar rodzinnej przemocy są powodem szukania schronienia i porad w placówkach i organizacjach pomocowych.

W 2007 roku z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych ze świadczeń pomocy społecznej w gminach skorzystało 1354 rodzin (dotyczyło to 5120 osób) z terenu powiatu zielonogórskiego, w tym 587 rodzin niepełnych i 423 rodzin wielodzietnych.

3.4.1. Przyczyny bezradności

Znaczącą część klientów systemu pomocy społecznej stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo - wychowawczymi. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od środków psychoaktywnych, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m. in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach adaptacyjnych, niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniają się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm, wartości.

Wyuczona bezradność prowadzi do zjawiska sieroctwa społecznego, które związane jest ze stanem pozbawienia dzieci, trwale lub przejściowo, szans wychowywania we własnej rodzinie, ze względu na brak odpowiednich warunków opiekuńczo – wychowawczych. Problem sieroctwa nie jest zjawiskiem nowym. Smutnym i znamionym jest fakt, iż obecnie sieroty w coraz większym stopniu pochodzą z rodzin dysfunkcyjnych, w których panuje niewłaściwa atmosfera, konflikty rodzinne, błędy wychowawcze, brak odpowiedzialności za dzieci, są zerwane więzi uczuciowe między członkami rodziny, a szczególnie w stosunku do dziecka. Na dezintegrację rodziny wpływa również zła sytuacja materialna, mieszkaniowa, narastająca frustracja spowodowana bezrobociem.

3.4.2. Skutki bezradności

Rodzina dysfunkcyjna nie spełnia podstawowych zadań, które należą do jej istoty: nie zapewnia odpowiedniego klimatu emocjonalnego, nie zaspokaja potrzeb materialnych, duchowych, nie daje zaplecza dla zaspokojenia potrzeb psychicznych czy choćby warunków realizacji podstawowego obowiązku szkolnego. Najistotniejszymi skutkami marginalizacji i wykluczenia społecznego rodzin dysfunkcyjnych są: konflikty z prawem, trudności w nauce, nieumiejętne wykorzystanie czasu wolnego, rozluźnienie więzi rodzinnych, brak motywacji do dalszej nauki, brak samoakceptacji, brak motywacji do samorozwoju, problemy zdrowotne, izolacja, zanik ambicji, trudności wychowawcze, poczucie niższości, przemoc w rodzinie, osamotnienie, wzrost zachowań patologicznych, w tym uzależnienia, negatywne wzorce dla dzieci, konflikty rodzinne.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych niejednokrotnie jest podstawą do organizowania opieki nad dzieckiem poza rodziną naturalną. Według stanu na dzień 31.12.2007 r. 60 dzieci pochodzących z powiatu zielonogórskiego przebywało lub oczekiwało na miejsce w placówkach opiekuńczo-wychowawczych istniejących poza nim. Ponadto na terenie naszego powiatu funkcjonowało łącznie 101 rodzin zastępczych i 5 pogotowi rodzinnych, w których wychowywało się 136 dzieci. Z tego 85 rodziny, to rodziny spokrewnione z dzieckiem a 16 rodzin zastępczych niespokrewnionych z dzieckiem.

4. Podejmowane działania

4.1 Placówki opiekuńczo – wychowawcze

W ostatnich latach liczba dzieci w placówkach przedstawia się następująco:

	2005	2006	2007
Dzieci umieszczone w placówkach ogółem	-	7	27
w tym w placówce interwencyjnej	-		4
Ilość usamodzielnień	-	7	4
Przejęcie do Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych	-	3	1
Przejęcie do rodziny zastępczej	-	1	0
Powrót do domu rodzinnego	-	1	0
Na koniec roku dzieci w placówkach	37	32	54
Dzieci oczekujące na placówkę	5	16	16
Potrzeba miejsc	42	48	70

Powiatowe centrum pomocy rodzinie zgodnie z ustawą o pomocy społecznej ma między innymi za zadanie zapewnić opiekę i wychowanie dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, przez organizowanie i prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Jak wynika z powyższego zestawienia liczba dzieci umieszczanych poza rodzinami biologicznymi znacząco rośnie.

Ponieważ aktualnie brak jest chętnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej ważnym zadaniem jest utworzenie całodobowej placówki opiekuńczo – wychowawczej na terenie powiatu.

Obecny stan i brak placówki opiekuńczo – wychowawczej na naszym terenie powoduje wydłużenie terminu realizacji postanowień sądowych o umieszczeniu małoletnich w placówkach określonego typu. Z uwagi na taki stan rzeczy dzieci długo oczekują na miejsca w placówkach poza powiatem, pozostając w rodzinach, które zostały pozbawione lub ograniczone w prawach rodzicielskich.

Umieszczenie w odległych placówkach utrudnia pracę z dziećmi i rodziną oraz pozbawia szans powrotu do środowiska.

4.2. Dzieci w rodzinach zastępczych funkcjonujących w powiecie;

GMINA	Rodziny		Ilość Dzieci				Płeć		Pogotowie rodzinne		w tym
	spokrewnione	niespokrewnione	jedno	dwoje	troje	czworo	chłopcy	dziewczynki	ilość	dzieci	chłopcy
Babimost	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0
Bojadła	2	0	2	0	0	0	1	1	0	0	0
Czerwieńsk	12	1	12	1	0	0	7	7	0	0	0
Kargowa	6	1	7	0	0	0	0	7	0	0	0
Nowogród	11	1	9	3	0	0	3	12	0	0	0
Sulechów	22	6	21	5	2	0	26	11	4	9	6
Świdnicy	9	1	8	2	0	0	7	5	1	3	0
Trzebiechów	2	0	2	0	0	0	2		0	0	0
Zabór	3	0	2	1	0	0	3	1	0	0	0
Zielona Góra	17	5	10	5	2	0	14	12	0	0	0
Sulechów-wielodziejne	0	1	0	0	0	1	1	3	0	0	0
Ogółem	85	16	74	17	4	1	64	60	5	12	6

Razem 106 rodzin zastępczych: 101 rodzin + 5 pogotowi rodzinnych, dzieci ogółem 136

4.3. Usamodzielnienie podopiecznych z rodzin zastępczych i całodobowych placówek opiekuńczo - wychowawczych

Ilość usamodzielnień w poszczególnych latach;

	2005	2006	2007
Rodziny zastępcze	9	6	11
placówki opiekuńczo – wychowawcze	0	7	4
młodzieżowe ośrodki wychowawcze	3	3	1
specjalne ośrodki szkolno - wychowawcze	1	0	0
Ogółem	13	16	16

Dla wielu osób opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze i niemających możliwości powrotu do rodzin właściwym wsparciem może być mieszkanie chronione, które jest formą pomocy przygotowującej osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia.

Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

5. Dziecko niepełnosprawne w rodzinie

Niewątpliwie rola i znaczenie rodziny jeszcze bardziej wzrasta, gdy w rodzinie pojawia się dziecko niepełnosprawne. Rodzice dzieci niepełnosprawnych przeżywają bardzo silne negatywne emocje. W rezultacie często ulegają zakłóceniu relacje między członkami rodziny, szczególnie zaś między rodzicami oraz między rodzicami a niepełnosprawnym dzieckiem. Na funkcjonowanie rodziny istotny wpływ ma jej społeczna przynależność. Od tego czy rodzina mieszka na wsi, czy też w mieście zależy m.in. jej styl życia, kulturalne i materialne warunki życia oraz stosowane metody oddziaływań wychowawczych i socjalizacyjnych. Bardzo istotnym problemem jest sytuacja tych rodzin mających niepełnosprawne dzieci, które rekrutują się z tzw. środowisk zagrożonych. Złożoność sytuacji tych rodzin wynika z faktu, że poza ich trudną sytuacją materialną oraz niskimi kompetencjami wychowawczymi rodziców, dochodzą tu również zjawiska patologiczne. W tych rodzinach sytuacja dzieci, a szczególnie dzieci niepełnosprawnych jest bardzo trudna, a czasami wręcz tragiczna. Przeważnie rodzice nie interesują się dzieckiem, nie opiekują się nim i nie wychowują go. Często są przypadki zaniechania dziecka, pozostawienia go bez opieki na wiele godzin, a czasami również znęcania się nad nim.

Posiadanie dziecka niepełnosprawnego stawia rodziców w nowej i niezwykle trudnej sytuacji. Przystosowanie się do niej i opanowanie umiejętności jej optymalnego rozwiązania jest procesem długotrwałym, wymagającym nowego spojrzenia na szereg rutynowo dotychczas realizowanych czynności bądź poznania zupełnie nieznanymi obszarów. Aby tego dokonać, rodzice stać się muszą poniekąd specjalistami w zakresie tej niepełnosprawności, którą dotknięte zostało ich dziecko. Wiąże się to z koniecznością pogłębienia przez nich wiedzy na temat samej niepełnosprawności oraz opanowania wielu umiejętności z zakresu rehabilitacji fizycznej, pedagogicznej i psychologicznej.

5.1 Zadania samorządu powiatowego wobec problemów dziecka niepełnosprawnego i jego rodziny

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym, między innymi w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych.

Zakres zadań samorządu powiatowego, który jest jednym z dysponentów środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wynika z zapisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych a także przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie.

5.1.1. W zakresie zatrudnienia i rehabilitacji zawodowej,

- zadania realizuje Powiatowy Urząd Pracy w Zielonej Górze.
- Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osób niepełnosprawnych;

- Refundacja wynagrodzeń i składek na ubezpieczenie społeczne zatrudnionych osób niepełnosprawnych;
- Finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania osób niepełnosprawnych;
- Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu;
- Udzielanie osobom niepełnosprawnym jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej lub rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.

W 2008 roku przewidziano wydatkowanie na poziomie 600.000,- złotych

5.1.2. W zakresie rehabilitacji społecznej,

- zadania realizuje Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze

- Dofinansowanie uczestnictwa osób i dzieci niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych;
- Finansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze;
- Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych;
- Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.

W 2008 roku przewidziano wydatkowanie na poziomie 981.034,- złotych.

Zadania ustawowe realizowane są w oparciu o środki finansowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, przyznane algorytmem przez Prezesa Zarządu Funduszu, które dzielone są przez Radę Powiatu na poszczególne zadania.

W polityce prorodzinnej państwa na szczególną uwagę zasługuje problem rodzin z osobami niepełnosprawnymi. W rodzinach tych, bowiem niepełnosprawność ich członków generuje sferę niekorzystnych zjawisk utrudniających samodzielne życie i rozwiązywanie podstawowych problemów bytowych, wychowawczych i opiekuńczych.

5.2. Pomoc rodzinom i osobom niepełnosprawnym

5.2.1. W zakresie rehabilitacji społecznej w 2007 roku dofinansowano:

- sport, kulturę, rekreację i turystykę osób niepełnosprawnych	140 osób na	10.320 zł
- zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny dla osób prawnych	1 osoba na	13.313 zł
- zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze;		
	614 osób na	660 053zł
w tym dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	106 osób na	120.690 zł
dla mieszkańców wsi	422 osób na	419.495 zł
dla kobiet	264 osób na	225 023 zł
- uczestnictwo osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych;		
	944 osób na	624.196 zł
z tego: dzieci i młodzież niepełnosprawna	53 osoby na	42.703 zł
opiekunowie dorosłych niep.	110 osób na	54.534 zł
opiekunowie dzieci i młodzieży niep.	41 osób na	24.948 zł
w tym : mieszkańcy wsi	391 osób na	231.262 zł

Dofinansowanie osób niepełnosprawnych w latach 2005 – 2007 w najliczniejszych obszarach

Rok	Uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych – osób			Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych dla osób			Zakup przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych dla osób		
	Dorośli	Dzieci	Razem	Dorośli	Dzieci	Razem	Dorośli	Dzieci	Razem
2005	696	66	762	20	14	34	635	123	758
2006	637	58	695	18	5	23	284	132	416
2007	740	53	793	23	7	30	508	106	614

5.3. Podejmowane działania:

Zarówno gmina jak i powiat powinny zmierzać do stworzenia zintegrowanego systemu wsparcia umożliwiającego osobom niepełnosprawnym aktywny udział w życiu społeczności lokalnej, koncentrując się (w zależności od ustawowych kompetencji) na:

- wspieraniu dochodów tych rodzin
- pomocy w zapewnieniu zadań opiekuńczych;
- świadczeniach profilaktycznych i rehabilitacyjnych;
- systemie opieki w środowisku szkolnym i kształceniu dzieci niepełnosprawnych;
- zapewnieniu dostępności do życia wolnego od barier funkcjonalnych;
- działaniach na rzecz aktywizacji zawodowej i ekonomicznej w usamodzielnianiu się osób niepełnosprawnych;
- organizowaniu wsparcia środowiskowego.

Wymaga to istotnych zmian w systemach instytucjonalnego wsparcia i pomocy osobom niepełnosprawnym oraz ich rodzinom. Konieczne jest uruchomienie szeroko rozumianego doradztwa i poradnictwa, organizowanie lokalnych grup wsparcia i prowadzenie wszechstronnej pracy socjalnej z rodzinami osób niepełnosprawnych. W przypadku niepełnosprawnych dzieci należy dążyć do pozostawienia dziecka w rodzinie, przy zapewnieniu jej odpowiedniej pomocy w wychowaniu i edukacji.

Szczególne działania skierowane powinny być na proces kształtowania w społeczeństwie tolerancji dla odmienności oraz wrażliwości na potrzeby słabych i potrzebujących pomocy.

6. Cel strategiczny programu

Utworzenie kompleksowego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną

6.1. Cele szczegółowe

6.1.1. Podjęcie działań mających na celu poprawę sytuacji rodziny

Zadania:

- Tworzenie zintegrowanej sieci poradnictwa rodzinnego
- Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie
- Zapobieganie zjawiskom przemocy w rodzinie
- Rozwijanie środowiskowych form pomocy rodzinie – wolontariat

6.1.2. *Wspieranie rozwoju zastępczych form opieki nad dzieckiem*

Zadania:

- Organizowanie opieki dzieciom w rodzinach zastępczych
- Doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem przebywającym poza naturalnym środowiskiem rodzinnym
- Przechodzenie z instytucjonalnej formy opieki nad dzieckiem do różnych form rodzinnej opieki zastępczej
- Podnoszenie jakości usług w placówkach opiekuńczo - wychowawczych
- Współdziałanie placówek i rodzin zastępczych ze środowiskiem lokalnym

6.1.3. *Tworzenie warunków do powrotu dziecka do rodziny i środowiska*

Zadania:

- Organizowanie systemu wsparcia dziecka i rodziny w ich naturalnych środowiskach
- Pomoc dzieciom objętym zastępczymi formami wychowania w przystosowaniu się do samodzielnego życia
- Współdziałanie placówek i rodzin zastępczych ze środowiskiem lokalnym

6.1.4. *Przygotowanie do samodzielności i wsparcie w procesie usamodzielnienia wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawcze i rodzin zastępczych.*

Zadania;

- Wsparcie wychowanków w uzyskaniu odpowiednich warunków: mieszkaniowych, do dalszego kształcenia, do podjęcia zatrudnienia
- Pomoc w integracji ze środowiskiem i umożliwienie łagodnego przejścia w dorosłość
- Organizowanie pomocy materialnej w procesie usamodzielniania wychowanków.

6.1.5. *Doskonalenie zawodowe kadr działających w obszarze pomocy społecznej*

Zadania:

- Szkolenie pracowników socjalnych oraz innych osób zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej i wolontariuszy w zakresie form pomocy rodzinom i pracy z rodziną,
- Tworzenie stałych i doraźnych zespołów interdyscyplinarnych,
- Współpraca z instytucjami zaangażowanymi w pracę z rodzinami,
- Zapewnienie dostępu do literatury fachowej i sprzętu.

7. Kierunki podejmowanych działań

- 7.1. Utworzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej oraz placówki wielofunkcyjnej.
- 7.2. Organizowanie pomocy w procesie usamodzielniania się wychowankom opuszczający wszystkie typy placówek oraz rodziny zastępcze.
- 7.3. Przechodzenie z instytucjonalnej formy opieki nad dzieckiem do różnych form rodzinnej opieki zastępczej.
- 7.4. Organizowanie lokalnego systemu pomocy dziecku krzywdzonemu.
- 7.5. Opracowanie i realizacja „Programu aktywności lokalnej”
- 7.6. Tworzenie zintegrowanej sieci poradnictwa rodzinnego.

- 7.7. Rozwój poradnictwa i terapii rodzin dysfunkcyjnych w celu wspierania rodziny w wywiązywaniu się z obowiązków wychowawczo - opiekuńczych wobec swoich dzieci.
- 7.8. Poprawa standardów wychowania i opieki oraz usług opiekuńczo - wychowawczych świadczonych w placówkach.

8. Przewidywane efekty

- Zahamowanie wzrostu liczby dzieci przebywających w różnych formach opieki poza rodziną.
  - Zapewnienie opieki dzieciom o szczególnych potrzebach, pozbawionych opieki rodziców naturalnych.
  - Zapobieganie wykluczeniu społecznemu pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych i rodzin zastępczych.
  - Zapobieganie patologiom społecznym.
  - Przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia.
  - Poprawa funkcjonowania rodziny.
  - Zwiększenie odpowiedzialności rodziców za los dzieci.
  - Rozszerzenie współpracy lokalnych podmiotów działających w sferze pomocy dziecku i rodzinie oraz zwiększenie sprawności i skuteczności ich działania.
  - Fachowe i kompleksowe wsparcie osób i rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej.
  - Zwiększenie poczucia ochrony i bezpieczeństwa ofiar przemocy w rodzinie
  - Aktywizacja społeczności lokalnej.
- 8.1. Opracowanie i przyjęcie do realizacji „PROGRAMU BUDOWANIA LOKALNEGO SYSTEMU OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ W POWIECIE ZIELONOGÓRSKIM NA LATA 2008 - 2015” daje gwarancję racjonalnego podejmowania działań w zakresie rozwiązywania problemów w powyższym zakresie.
  - 8.2. Zgodność kierunków działań planowanych do realizacji w lokalnym programie z priorytetami zawartymi w Narodowej Strategii Spójności , Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki 2007 2013, Strategią Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2005 – 2013 przyjętej uchwałą nr XXIX/212/2005 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 25 kwietnia 2005 oraz Programem „ Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu” - Warszawa 2006 , Programem „ Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi” Warszawa 2006 r. , Programem Wspierania Jednostek Samorządu Terytorialnego w Budowaniu Lokalnego Systemu Opieki nad Dzieckiem i Rodziną - Warszawa 2006 ,
  - 8.3. Zamierzenia zawarte w programie gwarantują utworzenie systemu wspierania dziecka i rodziny skierowanego na eliminowanie dysfunkcyjności wychowawczej rodziny, rozwój poradnictwa specjalistycznego, terapię rodzin, a także poprawę standardów wychowania i opieki w placówkach świadczących całodobową pomoc oraz w placówkach wsparcia dziennego.
  - 8.4. Utworzenie placówki opiekuńczo - wychowawczej, dostosowanej do potrzeb środowiska lokalnego, pozwoli na pozostawienie dzieci w pobliżu środowiska rodzinnego i efektywniejszą pracę na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej. Umożliwi również włączenie się w realizację części zadań przez organizacje pozarządowe.
  - 8.5. Umieszczając dzieci nie w instytucji, ale w rodzinnych formach opieki zastępczej (rodzinny dom dziecka, czy też rodzina zastępcza), wybieramy najbardziej korzystną zarówno pod względem psychologiczno — pedagogicznym, społecznym, jak i finansowym formę opieki.

- 8.6. Organizowanie pomocy w zakresie realizacji procesu usamodzielniania się wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo wychowawczych daje gwarancję na odpowiednie przygotowanie młodych osób do wkroczenia w dorosłe życie, które łączy się z przyjęciem na siebie odpowiedzialności za podejmowane decyzje.
- 8.7. Dobrze przygotowana młodzież z chwilą opuszczenia placówki będzie mogła pozytywnie zafunkcjonować w dorosłym życiu.
- 8.8. Organizując w ramach tworzonego lokalnego systemu specjalistycznego ośrodka wsparcia czy ośrodka interwencji kryzysowej zapewniających całodobowe schronienie ofiarom przemocy oraz fachową pomoc, dajemy osobom znajdującym się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, możliwość czasowego oddzielenia się od problemu do czasu unormowania zaistniałej sytuacji kryzysowej.
- 8.9. Nawiązanie ścisłej współpracy pomiędzy instytucjami, placówkami i służbami społecznymi w zakresie podejmowania wspólnych działań na rzecz dobra dziecka i rodziny, pozwoli na efektywne rozwiązywanie zaistniałych problemów społecznych.
- 8.10. Środki budżetowe powiatu nie zabezpieczają w pełni potrzeb w zakresie rozwiązywania różnych problemów społecznych, dlatego też niezwykle ważne jest podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi. Efektem takiego działania może być możliwość pozyskiwania dodatkowych środków ze źródeł pozabudżetowych na realizację zamierzonych celów.
- 8.11. Aktywizacja młodzieży i osób starszych czujących potrzebę aktywnego działania na rzecz osób potrzebujących może przynieść obustronne korzyści:
  - młodzież zaangażowana w wolontariat będzie miała okazję zapoznać się z problemami społecznymi i uwrażliwić na potrzeby innych ludzi,
  - osoby starsze, które podejmą aktywne działanie na rzecz innych, bardziej potrzebujących pomocy mają szansę zrealizować swoje pasje i odzyskać wiarę we własne siły i możliwości.

W obliczu tak wielu zagrożeń współczesnego świata, funkcjonującego bezrobocia oraz utraty wiary w powodzenie planów życiowych młodych ludzi, bardzo ważne jest wzajemne wspieranie się w podejmowaniu wszelkich działań zmierzających do poprawy relacji pomiędzy ludźmi oraz wspomaganie najbardziej potrzebujących. Niejednokrotnie wiara w powodzenie i optymizm życia codziennego jest głównym bodźcem do działania i pozwala osiągnąć zamierzony cel. Dlatego podejmując się tworzenia nowych rozwiązań dotyczących ciągle pojawiających się nowych problemów społecznych, przy równoczesnym braku stosownych środków finansowych na ten cel, należy oprzeć się na istniejącym w danym środowisku potencjale społecznym i podejmować się wspólnej realizacji określonych zadań.

9. Źródła finansowania

- Środki budżetu samorządu powiatu, gmin i województwa
- Dotacje celowe z budżetu państwa
- Środki pozyskane w ramach resortowych programów osłonowych z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną
- Środki pozyskane w ramach projektów z Europejskiego Funduszu Społecznego
- Środki własne organizacji pozarządowych i fundacji
- Inne środki pozabudżetowe

10. Koordynator i uczestnicy programu

Głównym realizatorem i koordynatorem realizacji zadań w ramach „Programu budowania systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w powiecie zielonogórskim” jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze.

Do współpracy w realizacji przyjętych w programie zamierzeń i określonych kierunków działań przewidziane jest uczestnictwo: samorządów gmin, samorządu województwa, administracji rządowej, sądów powszechnych, innych instytucji, placówek i organizacji pozarządowych.

Działania realizowane w ramach poszczególnych celów szczegółowych mogą być wykonywane przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej w ramach posiadanych zasobów kadrowych i lokalowych, a także zlecane do realizacji podmiotom niepublicznym, w tym organizacjom pozarządowym, kościołowi katolickiemu, związkom wyznaniowym oraz osobom prawnym.

Zadania mają charakter długofalowy, a ich realizacja będzie cyklicznie monitorowana. Sposób realizacji zadań określi harmonogram planowanych działań. Stosownie do potrzeb przewiduje się możliwość wprowadzania zmian lub aktualizacji celów i działań.